

BÆRUM KOMMUNE

PLANSTRATEGI 2019-2023
MED PLANPROGRAM FOR REVIDERING AV
KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

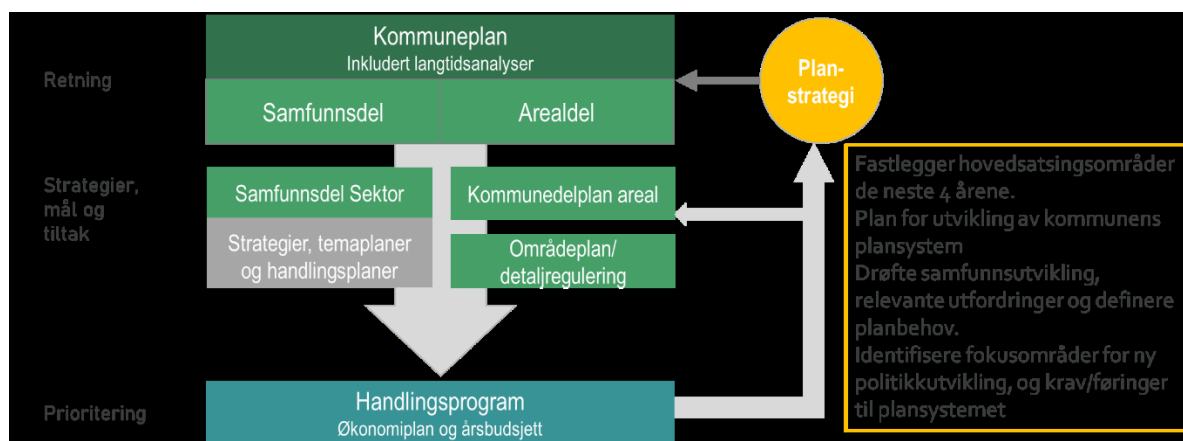
Innhold

Ny samfunnsdel for helhetlig og bærekraftig utvikling av Bærum.....	2
Plansystemet i Bærum kommune.....	4
Nasjonale forventninger og føringer	5
Utviklingstrekk og utfordringer for Bærum kommune	6
En plan for helhetlig og bærekraftig utvikling av Bærum	13
Andre planoppgaver 2020-2023	14
Henvisninger.....	17

Ny samfunnsdel for helhetlig og bærekraftig utvikling av Bærum

Kommunestyret skal i tråd med plan- og bygningslovens § 10-1, minst én gang i hver valgperiode og senest ett år etter konstituering, utarbeide og vedta kommunal planstrategi. Planstrategien skal gi en vurdering av kommunens utfordringsbilde med fokus på hvordan utviklingen har vært siden planstrategi ved inngang av forrige kommunestyreperiode, en beskrivelse av kommunens gjeldende plangrunnlag (politisk styringsverktøy) og vurdering av hvordan det har fungert, som grunnlag for diskusjon av planbehov og prioriteringer av planoppgaver.

Formålet er å avklare hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere i kommende periode for å møte kommunens behov. Planstrategien er ikke en plan, men et verktøy for kommunestyret for å vurdere kommunens plansystem, planressurser og samlet planbehov i kommunestyreperioden.

Figur 1 Planstrategi

Bærum står overfor nye utfordringer som krever nye svar. For å håndtere disse utfordringene og påvirke samfunnsutviklingen trenger kommunen en ny samfunnsdel, som gir en tydelig retning for helhetlig og bærekraftig utvikling av kommunesamfunnet og kommunen som organisasjon.

Foreslått ambisjon for revidert samfunnsdel er at denne skal være et komprimert og overordnet strategisk styringsdokument, med fokus på visjon og hovedmål for den langsiktige utviklingen av Bærum. Den nye samfunnsdelen skal bestå av:

- Visjon, hovedmål og delmål for helhetlig og bærekraftig utvikling av Bærum som kommunesamfunn og organisasjon, herunder også arealstrategi
- Prioriterte satsingsområder for inneværende kommunestyreperiode

Visjonen vår *Sammen skaper vi fremtiden* skal være førende i planprosessen. Det er i dialog og samarbeid mellom politikere og administrasjon, og gjennom dialog med innbyggere, næringsliv og frivillige, at vi kan lage de beste målene for utvikling av Bærum som kommunesamfunn og organisasjon.

Det foreslås at plansystemet utvides med en samfunnsdel 2 for de ulike sektorene, som belyser relevante tema hvor det er behov for en overordnet strategisk tilnærming.

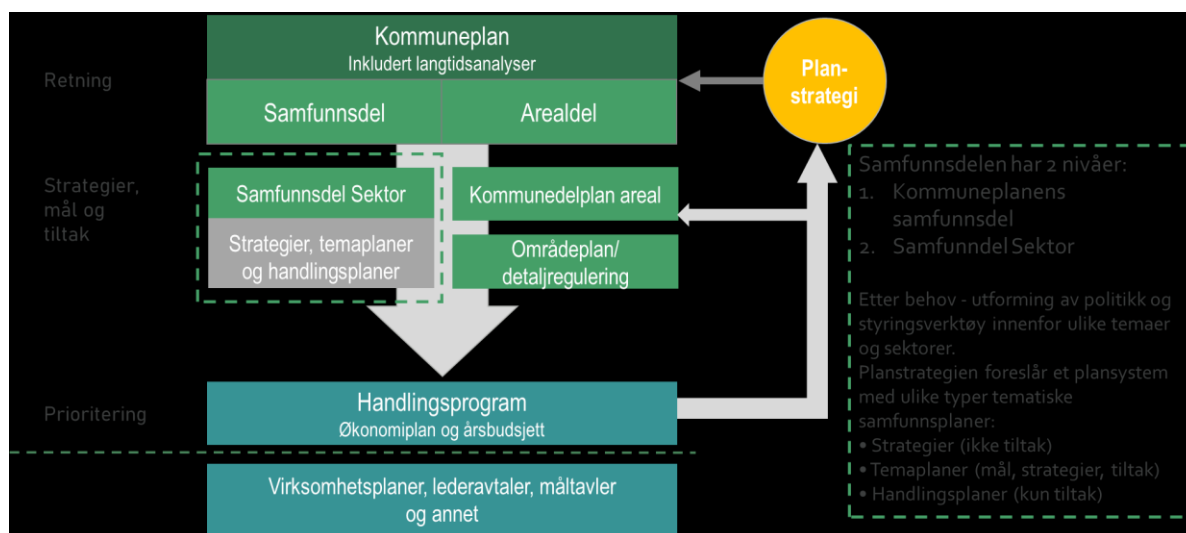
Det foreslås videre at Kommunestyret tar stilling til behovet for revisjon av kommuneplanens arealdel, etter at samfunnsdelen er vedtatt. Det vil da eventuelt bli utarbeidet et eget planprogram for revidering av arealdelen.

I tillegg til kommuneplan, økonomiplan og arealplaner utarbeider kommunen en rekke plandokumenter, som temaplaner, handlingsplaner, ulike strategier, behovsanalyser og utredninger. Det er i disse planene det blir utarbeidet detaljerte strategier og tiltak. Oversikt over kommunens samlet plansystem, samt vurdering av planbehov og -arbeid i kommunestyreperioden følger bakerst i dokumentet. De fleste planoppgaver utsettes til ny samfunnsdel er vedtatt, slik at det kan etableres et tydelig målhierarki fra samfunnsdelen.

I dette dokumentet foreslås føringer for revideringer av kommuneplanens samfunnsdel og prioritering av andre planoppgaver i kommunestyreperioden 2019-2023. Dokumentet utgjør kommunal planstrategi i henhold til plan- og bygningsloven § 10-1, og planprogram for samfunnsdelen i henhold til §§ 4-1 og 11-13.

Plansystemet i Bærum kommune

Kommuneplanen er det øverste styringsdokumentet i kommunen. Den angir rammer for utvikling av kommunesamfunnet som helhet, og beskriver hvordan arealressursene skal forvaltes i et lengre perspektiv.

Figur 2 Plansystemet i Bærum kommune

Kommuneplanen skal gi retning til utviklingen, og andre planer skal bidra til å gjennomføre målene den setter. Kommuneplanen består av en samfunnsdel, en arealdel og kommuneplanens fireårige handlingsdel. Den er også førende for de mer detaljerte planene. Et viktig prinsipp er at det skal være sterke koblinger mellom samfunnsdel og arealdel, samt samfunnsdelen og handlingsprogrammet.

Kommuneplanens samfunnsdel er i plan- og bygningslovens § 11-2 beskrevet som kommunens viktigste overordnede, strategiske og samordnede plan. Samfunnsdelen er verktøyet for kommunens helhetlige planlegging, og skal sette mål og strategier for den langsiktige utviklingen av kommunesamfunnet og kommunen som organisasjon. Den legger også politiske føringer for prioriterte satsingsområder. Arealdelen er en oversiktsplan for hele kommunen, og viser sammenhengen mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Den skal angi hovedtrekkene i arealdisponeringen, for eksempel hvor det skal være boliger, næringsområder eller grøntområder.

Det foreslås at Samfunnsdelen utvides med en samfunnsdel 2 for de ulike sektorene, som belyser relevante tema hvor det er behov for en overordnet strategisk tilnærming. Samfunnsdel Sektor vil vise ønsket utvikling innenfor sektoren, langsiktige mål og strategier, samt hvilke utfordringer og muligheter en står overfor.

Handlingsprogram med økonomiplan utgjør kommuneplanens handlingsdel. Handlingsprogrammet omfatter de fire neste budsjettårene for hele kommunens virksomhet, og gir en oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden.

I tillegg til kommuneplan og handlingsprogram utarbeider kommunen en rekke strategier, temaplaner, kommunedelplaner, ulike analyser og utredninger. Planene inneholder mer detaljert planlegging for et fagområde, en eller flere virksomhetsområder eller følger opp og utdyper overordnede mål og satsinger i kommuneplanen. Gjennom arbeid på tvers av sektorene, digitalisering, effektivitet og innovasjon kan kommunen bedre ressursbruken og utnytte felles kompetanse i kommunen.

Erfaringer med gjeldende samfunnsdel

Ved forrige revidering av kommuneplanen var hovedhensikten å lage en samfunnsdel hvor man samlet mål fra flere sektormeldinger og knyttet disse til hvert utvalgsområde. Med dette grepet skulle samfunnsdelen erstatte meldingene som ble brukt som styringsverktøy innenfor hvert sektorområde. På denne måten skulle kommuneplanens samfunnsdel bli et overordnet styringsdokument og bidra til mer samarbeid på tvers av sektorene.

Med disse rammene har kommunen den siste perioden hatt en samfunnsdel med hovedfokus på utvikling av kommunen som tjenesteleverandør, og mindre fokus på utvikling av kommunesamfunnet. Mål og strategier for kommunens velferdstjenester er gitt en sentral plass i nåværende samfunnsdel. Samfunnsplanens tydelighet på politiske ambisjoner med tilhørende mål for de ulike sektorene har gitt gode rammer for utviklingen av tjenestene. Likevel speiler dette ikke fullt ut føringene for kommuneplanens samfunnsdel som «kommunens viktigste overordnede, strategiske og samordnede plan».

Ambisjonen om at samfunnsdelen skulle samle mål fra sektormeldinger og erstatte disse som ett overordnet styringsverktøy for hele kommunen har hatt begrenset måloppnåelse. Erfaringene viser at sektormeldingene fortsatt brukes. Dermed kan dette utfordre samfunnsdelen som et overordnet strategisk styringsdokument.

Erfaringer med arealstrategi

Som en del av kommuneplanens samfunnsdel har Bærum kommune en arealstrategi som gir overordnede føringer for kommunens fysiske utvikling. Den ble lagt til grunn for revisjon av kommuneplanens arealdel, og har også lagt føringene for plan- og byggesaksbehandlingen i kommunen.

Arealstrategien definerer hvilke områder som er avsatt som vekstområder i kommunen. I tillegg gis det overordnede føringer for arealbruk ellers i kommunen, herunder utbygging av kollektivknutepunkter og sentre, sosial og teknisk infrastruktur, videreutvikling av eksisterende næringsområder, og friområder og blågrønn struktur. Det er bestemt følgende rekkefølge for større utbyggingsområder: 1. Fornebu, 2. Sandvika, 3. Bekkestua/Høvik, 4. Fossum og 5. Avtjerna.

Arealstrategien for Bærum kommune følger Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus, vedtatt i 2015, som har fokus på utbyggingsmønstre basert på prinsipper om flerkjernet utvikling, bevaring av overordnet grønnstruktur og et effektivt og miljøvennlig transportsystem.

Erfaringene med å ha arealstrategi som del av samfunnsdelen er gode. Arealstrategien knytter samfunnsdelen og arealdelen tettere sammen, og bidrar til å gjøre målene i samfunnsdelen relevante for arealdelen. Hovedtrekkene i arealstrategien vil ligge fast, men som en del av arbeidet med samfunnsdelen vil det være naturlig også å evaluere arealstrategien i lys av målarbeidet, og eventuelt også vurdere justeringer.

Nasjonale forventninger og føringer

Regjeringen legger hvert fjerde år frem nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. I nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023, vedtatt ved kgl.res. 14.05.19, forventes det at kommunene tar et mer aktivt ansvar for å mobilisere og samordne andre aktører i lokal samfunnsutvikling (frivillige, private og offentlige, regionale og statlige aktører). Kommunene forventes videre å begrense sin planinnsats til prioriterte planoppgaver, og legge opp til planprosesser og et plansystem som gir mer effektiv politisk styring av kommunen over tid.

Regjeringen peker på at følgende fire store utfordringer må løses:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

I 2015 vedtok FNs generalforsamling 17 bærekraftsmål. Disse skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn i arbeidet med bærekraftig utvikling frem mot 2030. Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer. Fylkeskommuner og

kommuner er nøkkelaktører for å realisere en bærekraftig samfunnsutvikling, og bærekraftsmålene skal derfor være en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen i kommunene.

I tillegg til planlegging for helhetlig og bærekraftig utvikling er det ytterligere tre hovedtemaer i de nasjonale forventningene:

- Vekstkraftige regioner og lokalsamfunn i hele landet
- Bærekraftig areal- og transportutvikling
- Byer og tettsteder der det er godt å bo og leve

Disse temaene vil bli tatt med inn i arbeidet med ny samfunnsdel.

Overordnet utfordringsbilde og utviklingstrekk for Bærum kommune

Det er utarbeidet et Grunnlagsdokument med en tematisk oversikt over nåværende situasjon, utviklingstrekk og utfordringer Bærum står overfor som samfunnsutvikler og organisasjon. I tillegg til temaene i grunnlagsdokumentet belyses her noen utvalgte tema og problemstillinger. Det er også utarbeidet en oversikt over relevante dokumenter i sin helhet, disse ligger i henvisningslisten.

Bærum 2040

I kommende planperiode forutsettes det at FNs bærekraftsmål legges til grunn for samfunnsutviklingen, både sosial, økonomisk og miljømessig klimaklok bærekraft. Målene skal bidra til en bærekraftig utvikling av kommunen.

Bærum 2040 innebærer å bygge videre på visjon og hovedmål fra Bærum 2035. Bærums visjon «Sammen skaper vi fremtiden» er et løfte om medvirkning til innbyggere, næringsliv, organisasjoner, frivillighet i utvikling av kommunen som samfunn og tjenesteyter. Kommunen skal ta en aktiv rolle i samfunnsutviklingen og være framoverlent. Fremtidens utfordringer krever at vår rolle som kommune endrer seg, med vekt på kvalitetene mangfold, inkludering og bærekraft.

Bærum 2024 tar utgangspunkt i hovedmålene fra nåværende kommuneplan samfunnsdel, og som i korthet er:

- Bærekraftige velferdstjenester

- Balansert by- og samfunnsutvikling
- Innovasjon og gjennomføringskraft
- Dialog og medvirkning

Bærum 2040 handler om hvordan vi møter utfordringene med en langsiktig strategisk tilnærming til kommunens aktiviteter og tjenester. Det handler om hvordan vi skal sikre at Bærum fortsatt er den kommunen vi ønsker den skal være. «*Tenke langt – handle nå*» er en viktig rettesnor for kommunens aktiviteter. Et langsiktig perspektiv er avgjørende for å sette kommunen i stand til å møte endrede behov, forventninger og krav til morgendagens tjenester. Gjennom å handle nå speiler vi at dagens prioriteringer og valg viktige. De skaper utvikling og eierskap til det som skal møte brukere, innbyggere og næringsliv i fremtiden.

Med Bærum 2040 i sikte er det utviklet «*Veikart 2024*», som beskriver veivalgene kommunedirektøren anbefaler for de neste fire årene. Gjennom seks innsatsområder beskrives hva vi må gjøre for å møte utfordringene og hvordan vi skal gjøre det. Veikart 2024 handler om å se muligheter og utfordringer, og gjøre de rette grepene år for år. Innsatsområdene har kraft til å samle innbyggere, næringsliv og kommune om den ønskede utviklingen for kommunen og samfunnet. De seks innsatsområdene er: Fremtidens tjenester, Klimakloke Bærum, Balansert samfunnsutvikling, Kunnskapskommunen Bærum, Sammen om Bærum og Kommune for fremtiden.

Omstilling 2024

Bærum kommune må, i likhet med resten av kommune-Norge, forvente og planlegge for trangere økonomiske rammer, klimaendringer, sterk befolkningsvekst, demografiske endringer, digitalisering, samt endrede krav til kompetanse. Bærum er fremdeles i god posisjon til å planlegge og gjennomføre den omstillingen som skal til for også i fremtiden levere tjenester til innbyggerne på en bærekraftig måte.

Behovet for omstilling knyttes til at det langsiktige utfordringsbildet er krevende. Langsiktig planlegging gjør organisasjonen forberedt og vil legge til rette for at omstillingstiltakene innrettes mer presist. Videre gir langsiktig planlegging bedre forutsetninger for prioritering av de «riktige» omstillingstiltakene.

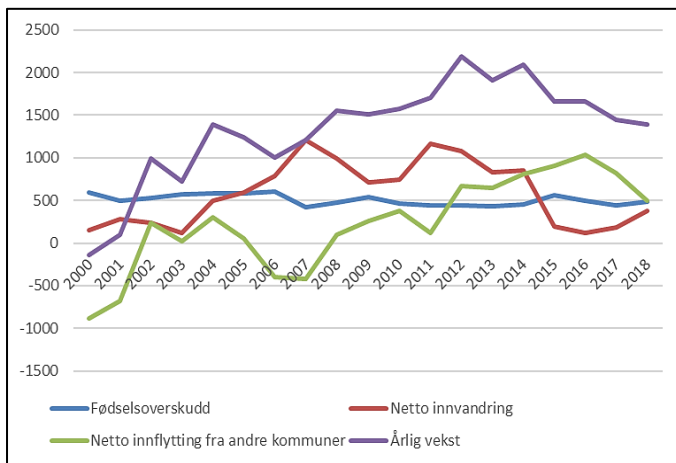
Det er nødvendig å skape en dynamikk for økt omstilling av organisasjonen. Det er nå kommunen kan omstille, slik at den er tilpasset kommunens gjeldene rammebetingelser og tilgjengelige ressurser. En slik omstilling innebærer at tjenestene får tydelige kvalitets- og effektmål, og utformes i tråd med brukerperspektivet.

Sentralt i omstillingsarbeidet er å først spørre seg om vi gjør de riktige tingene (formåls-effektivitet) og deretter om det vi skal gjøre gjøres på riktig måte (kostnadseffektivitet). Omstilling 2024 er allerede innlemmet i Handlingsprogram 2020-23, og forutsetter strategiske valg og prioriteringer i kommende periode. «Sammen om velferd» er en viktig innsats i arbeid med omstilling. Et omfattende innsiktsarbeid viser at tjenestene oppleves uoversiktlig for innbyggerne, at det er overlapp i tjenestetilbudet, samtidig som det er noen udekkede behov. Kommunens velferdstjenester har igangsatt et arbeid med å tilpasse ansvar og oppgaver. Tjenester skal samordne, det skal skapes helhet i tjenestetilbudet og en dør inn for innbyggere. Det videre arbeidet sees i sammenheng med omstilling 2024 vil innebære både utvikling, endring og avvikling.

Befolkningsutvikling og boligbygging

Befolkningsveksten i Bærum har vært avtagende de siste årene. Dette henger sammen med lav innvandring og en svakere netto innflytting fra andre kommuner.

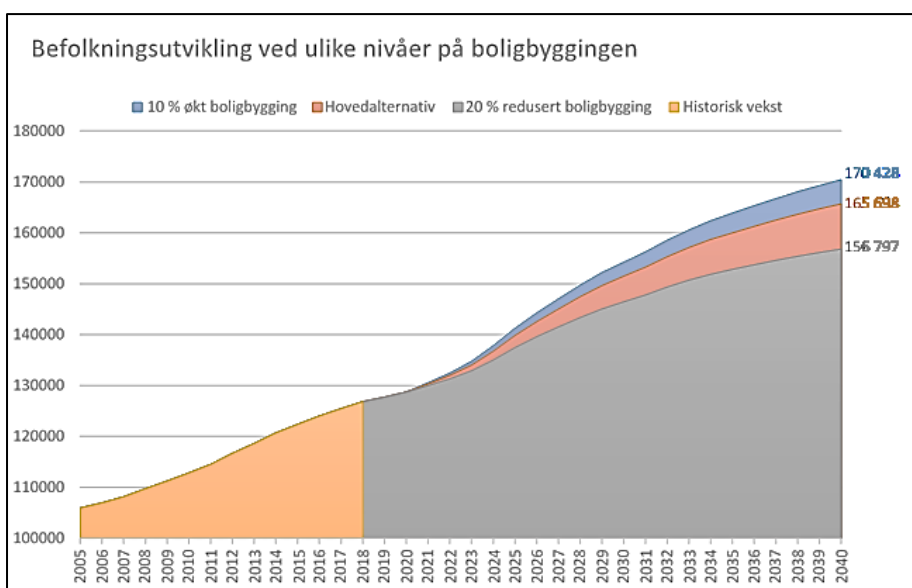

Figur 3 Befolkningsvekst per år i Bærum kommune 2000-2018

Kommunens befolkningsvekst styres blant annet av hvor mange boliger som blir ledigstilt i kommunen gjennom året. Boligstatistikk viser at nybygde boliger tiltrekker seg kjøpere fra andre kommuner, spesielt småbarnsfamilier fra Oslo. Boligbygging er derfor en viktig faktor for befolkningsvekstens omfang. Det er imidlertid ikke mulig å forutse hvem som kjøper en ledigstilt eller ny bolig, om de bor i Bærum eller kommer fra en annen kommune eller fra utlandet.

Under forutsetning av at planlagte boligprosjekter blir realisert, vil 2020-tallet innebære høy boligbyggeaktivitet i Bærum. Dette vil ifølge prognosemodellen gi en høy befolkningsvekst. Prognoser for boligbygging er imidlertid usikre, og i stor grad påvirket av generelle makroøkonomiske forhold (som boligpriser, renter og nettoinnvandring) og mer spesifikke forhold knyttet til utviklingen i det regionale bolig- og arbeidsmarkedet.

Figuren under viser et hovedalternativ, samt to alternative utviklingsforløp med henholdsvis økt og redusert boligbygging.

Figur 4 Prognoser for befolkningsutvikling med tre alternativer for boligbygging

Befolkningssammensetningen i Bærum gjenspeiler de samme trendene som ellers i Norge. Vi får en voksende aldrende befolkning, blant annet på grunn av avtakende fødselsoverskudd og høyere levealder. Dette betyr igjen økt forsørgerbyrde, økt press på kommuneøkonomien og tjenester innen pleie og omsorg. Med dette som utgangspunkt er det nødvendig å diskutere strategier og muligheter kommunen har for å påvirke fremtidig befolkningssammensetning i kommunen.

Det er forventet at Bærum tar en stor andel av behovet for boligutbygging i Osloregionen, og gjennom byvekstavtalen er vi forpliktet til å følge opp Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus. Dette innebærer høy arealutnyttelse rundt kollektivknutepunkter og utvalgte stasjoner på banenettet. Samtidig som det skal bygges tettere og høyere skal det bygges bærekraftige byer med god bokvalitet. Målet er å skape levende tettsteder med bedre handels-, service- og kollektivtilbud, og bidra til at flere kan gå og sykle i hverdagen. For å få til dette må stedene utvikles med flerfunksjonalitet og kvalitet i sentrum, med publikumsrettet virksomhet i 1. etasje, god utforming av by- og gaterom, herunder universell utforming, estetikk og miljøtilpasning som bidrar til å skape identitet og eierskap til stedet. Det må være fokus på gode bomiljøer som kan appellere til en bredt sammensatt befolkning, og gangavstand mellom funksjonene.

Økonomisk bærekraft

Befolkningsvekst og befolkningssammensetning påvirker kommunen på flere måter. Befolkningsvekst gir økt behov for investeringer i kommunale tjenester og infrastruktur. Hvis kommunen skal kunne møte befolkningsveksten på en økonomisk bærekraftig måte, må investeringer i sosial infrastruktur og realisering av boligbygging koordineres, med sikte på at store investeringer i ulike områder bør skje minst mulig parallelt.

Kommunens langsiktige driftsanalyse og investeringsplan viser hvilke investeringskostnader og finansieringsbehov som er nødvendig i et 20-års perspektiv for å møte de økte behovene knyttet til befolkningsvekst, demografisk utvikling og endrede krav til kommunen. Denne viser blant annet at det skal investeres mye innenfor velferdsområdene de neste ti årene. Kapasitetsetterslep og befolkningsvekst medfører behov for barnehager og skoler. I tillegg kommer omstrukturingsprosjekter. Innenfor helse- og omsorgsområdet er det behov for strukturelle grep for å redusere driftskostnadene, i tillegg til økt behov for plasser og boliger.

Nye krav til kommunal tjenesteyting

Kommunen vil møte mange utfordringer i årene som kommer. Befolkningsvekst og økning i antall eldre legger press på kommunens tjenester, og endrede økonomiske rammer vil gi et tydelig behov for omstilling. Denne prosessen er det nødvendig at kommunen planlegger og gjennomfører nå, slik at vi også i fremtiden kan levere tjenester til innbyggerne på en bærekraftig måte og med riktig kvalitet.

Utvikling av fremtidens tjenester i Bærum kommune skal baseres på brukermedvirkning, dokumentert kunnskap, effektiv drift og ny teknologi. Tjenestene skal gi innbyggerne mulighet for økt selvhjelpenhet, mestring og læring. Kommunen skal sikre tydelige, samordnede og effektive tjenester når innbyggerne har behov for bistand. Digitalisering og ny teknologi er viktige innsatsfaktorer i fremtidens velferd, og robuste enheter og sambruk er strukturelle grep. Et av satsingsområdene er utvikling av gode lokalsamfunn som tilrettelegger for relasjoner og nettverk på tvers av alder og sosial bakgrunn. Kommunen skal utvikle partnerskap og samhandle godt med innbyggere, lokalsamfunn, frivillige aktører og næringsliv.

Etter et omfattende innsiktsarbeid i «Sammen om velferd» vil følgende spor for utvikling av velferdstjenestene bli prioritert:

Det digitale sporet – sikre at brukerne raskt finner informasjonen de trenger, og at ansatte har oversikt over tjenestetilbudet. På sikt skal informasjonen komme til seg når du som bruker trenger den.

Arbeidsmodell for samhandling og tidlig innsats – sikre at kommunen leverer tjenester som er tilstrekkelig koordinert og at brukernes behov er dekket, og at familie og pårørende involveres.

Kultur og innovasjonssporet – sikre at medarbeidere og ledere rustes til å gjennomføre endringer, at det er god samhandling og nødvendig innovasjon for å møte fremtidens utfordringer.

Effektsporet – sikre at tjenestene er innrettet i et brukerperspektiv, og at tjenestene utvikles med bakgrunn i dokumentert kunnskap om effekt.

Sosial bærekraft

Folkehelsearbeid

God helse og livskvalitet er viktig for den enkelte. Helse og livskvalitet i befolkningen har i tillegg innvirkning på samfunnsutviklingen, og blir også påvirket av hvordan samfunnet utvikler seg. For å kunne bidra til et bærekraftig velferdssamfunn er det nødvendig å drive et godt og systematisk tverrsektorielt folkehelsearbeid. Dette arbeidet er forankret i folkehelseloven, og kommunen har utarbeidet en Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer for å kunne iverksette riktige tiltak som har effekt på folkehelsen i kommunen. Målet er å redusere de sosiale helseforskjellene, bedre folkehelsen og legge til rette for at den enkelte kan ta gode valg for sin egen helse.

Selv om folkehelsen i Bærum generelt er god og levealderen høy, er det fortsatt ulikhet i helse mellom enkeltpersoner og befolkningsgrupper.

Tidlig innsats

Bærum kommune er opptatt av at barn og unge får trygge oppvekstvilkår. Tidlig innsats er et innsatsområde i kommunen, og handler om å gi rett hjelp til rett tid slik at den enkelte i størst mulig grad er i stand til å mestre eget liv. Barn og unges livskvalitet og helse dannes i samspill med andre barn og voksne. Dette samspillet foregår i de ulike miljøene som barn og unge er en del av. Kommunen skal sørge for at barn og unge trives i barnehager og skoler, og har også et ansvar for å jobbe med sosial inkludering i lokalsamfunnet, herunder å ha gode og rimelige fritidstilbud og etablere nye møteplasser i lokalsamfunnet.

Mindre sosial ulikhet

Selv om folkehelsen i Bærum generelt er god og levealderen er høy, er det fortsatt ulikhet i helse mellom enkeltpersoner og befolkningsgrupper. Slike forskjeller kommer blant annet til syne i ulik forventet levealder etter utdanning, inntekt og andre sosioøkonomiske kjennetegn. I Bærum er for eksempel forskjellen i forventet levealder basert på utdanningsnivå 5,5 år. Kommunen har et samfunnsansvar å bidra til at alle innbyggere får beste mulig forutsetninger for å ha en god helse.

De sosiale helseforskjellene gjelder ikke bare levealder, men også antall leveår med god helse. Vi har for lite kunnskap om hvordan helsen endrer seg når levealderen øker, men kan anta at høyere levealder medfører en større risiko for helseutfordringer. Med økende aldring i befolkningen må det utvikles nye og innovative løsninger for å legge til rette for aktiv aldring. De eldre må inviteres til dialog og deltakelse ved planlegging av arealbruk, bolig og lokalsamfunn, slik at Bærum blir et aldersvennlig samfunn.

Klima og miljømessig bærekraft

Klimaendringene er en av vår tids største trusler, og klimaforskning viser at det blir et villere, våtere og varmere klima med nye nedbørsmønstre, mer flom og tørke. Det er nødvendig at kommunen styrker evnen til å stå imot og tilpasse seg klimarelaterte farer og naturkatastrofer, at det innføres tiltak mot klimaendringer i politikk, strategier og planlegging.

Den mest umiddelbare utfordringen i Bærum er økt nedbør og nedbørintensitet med tilhørende økt fare for flom og ras. Styrregn kan utløse omfattende skader i et urbant område, og vår kommune er utsatt fordi naturlige bekkeløp er lagt i rør og store deler av arealet er dekket av asfalt og betong. Det vil derfor være nødvendig å ta hensyn til økt nedbør i arealplanleggingen, for eksempel å utvikle gode tiltak for å håndtere overvann ved store nedbørsmengder.

Omstilling til et lavutslippssamfunn innebærer at kommunen, utbyggere, næringsliv, energi- og transportaktører og innbyggere tar grep for å redusere Bærums klimafotavtrykk. Dette gjelder både direkte utslipp knyttet til for eksempel transport, oppvarming av bygg og anleggsmaskiner, og indirekte utslipp, knyttet til vår atferd og etterspørsel etter mat, forbruksvarer og bygningsmaterialer som er produsert andre steder.

Klimaklok kommune

I løpet av 2020 skal Bærum kommune være etablert som en miljø- og klimaklok kommune, noe som krever innsats fra hele organisasjonen. Bærum kommune skal gå foran i klimaarbeidet og «feie for egen dør». Dette betyr først og fremst at kommunen skal redusere eget klimafotavtrykk (direkte og indirekte utslipp) og stille strenge krav til egen drift. Etablering av Bærum som en miljø- og klimaklok kommune innebærer at kommunens arbeid må organiseres og sikres gjennomføringskraft, slik at riktige tiltak besluttes og gjennomføres.

En klimaklok kommune skal kjennetegnes ved innbyggere som velger ressurseffektive og klimavennlige løsninger, og et næringsliv som utvikler smarte og lønnsomme produkter og tjenester. Bærum kommune skal sammen med privat sektor representere en teknologisk spydspiss som aktivt etterspør nye, klimavennlige løsninger og tilrettelegger for omstilling. Samtidig skal kommunen være en pådriver og tilrettelegger for å prøve ut innovative og grønne løsninger. Prioritering av arbeidet med sirkulærøkonomi og økt fokus på ressursbruk er viktige elementer for å nå målene.

Bærum kommunes klimastrategi har tre hovedmål:

1. I 2020 er Bærum etablert som en miljø- og klimaklok kommune
2. I 2050 skal Bærum være et lavutslippssamfunn, og innen 2030 skal klimagassutslippene være redusert med minst 40 prosent
3. I 2027 skal Fornebu være etablert som nullutslippsområde

Kommunedirektøren har lagt opp til en prosess, hvor klimastrategien revideres parallelt med kommuneplanens samfunnsdel, slik at disse kan speile hverandre i strategisk innretning og prioritet.

Langsiktig by-, steds- og arealutvikling

Den helhetlige arealplanleggingen skal sikre en planmessig og forsvarlig arealutnyttelse, og beskytte arealer mot uoverveide og uhensiktsmessige arealinngrep. Utfordringene for Bærum er sammensatt og preget av befolkningsvekst og utbyggingspress, stort kommunalt investeringsbehov og økt transportbehov. Disse utfordringene skal møtes med en helhetlig arealplanlegging som også sikrer bærekraftig og klimaklok utvikling, bidrar til reduksjon i klimautslippene og ivaretagelse av naturmangfoldet.

Arealbruk er den viktigste årsaken til tap av naturmangfold, og klimaendringer forsterker tapet. Bærum er svært rik på biologisk mangfold, og det er derfor viktig å sikre sjeldne og truede arter ved å bevare leveområdene deres. Dette krever oppdatert kunnskap om hvor artene befinner seg, samt bruk av arealplanlegging for å sikre områdene mot nedbygging og inngrep.

Sandvika står foran en betydelig utvikling som regionby, kommunesenter og nabolag, og en aktiv bypolitikk må ha ambisjoner om styring av innhold og utforming av de ulike områdene. Særlig er stasjonsnære arealer et fortrinn i konkurransen om arbeidsintensiv næring, institusjoner og undervisning. Gjennom bevisst byledelse og et tankesett hvor kultur og kulturelt drevet byutvikling gis plass, vil Sandvika videreutvikles som en mangfoldig og attraktiv by.

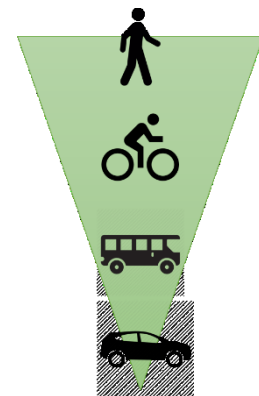
Arkitektur omtales gjerne mest som form, estetikk, materialer og symbolikk. Arkitektur handler imidlertid vel så mye om virkning. God arkitektur gir inspirasjon, bidrar til trygghet og omsorg, skaper begeistring og tilhørighet. Arkitektur er slik et verktøy for å nå viktige samfunns mål knyttet til sosialt bærekraftige nabolag, klima og ressursbruk, folkehelse, by- og steds kvalitet, boligsammensetning og egenart. Dette er aspekter som kommunen må ha med seg i by- og stedsutviklingen slik at arkitekturen gir økt kvalitet og en «merverdi» for både stedet og brukerne.

Mobilitet og infrastruktur

Befolkningsvekst og boligbygging skaper også økning i transportbehovet. Det er en utfordring å håndtere dette, særlig fordi helhetlig mobilitetsløsning skal oppfylle klimamål og nullvekstmål. Transportsystemet skal være effektivt, miljøvennlig, med tilgjengelighet for alle og med lavest mulig behov for biltransport.

I henhold til byvekstavtalen og Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus skal vekst i transportbehovet tas med kollektivtransport, sykkel og gange. I Bærum vet vi at cirka 87 prosent av direkte klimagassutslipp kommer fra kjøretøy. Det vil derfor kreve klare omprioriteringer å takle vekst i transportbehovet, og dette må løses gjennom tilrettelegging for andre transportformer og endret atferd.

Reisevaneundersøkelsen for 2018 viser at det er et stort potensial for å endre bæringens reisevaner. Cirka 60 prosent av reiser skjer internt i kommunen, og cirka halvparten av disse er under 5 km. Ved å tilrettelegge for mer kompakte tettsteder der de daglige gjøremålene ligger innenfor sykkel- og gangavstand kan bruk av kjøretøy reduseres. Samtidig må det iverksettes tiltak som gjør det enklere for innbyggere og arbeidstakere å velge miljøvennlige kommunikasjonsformer. Konkurransfordelene ved å gå, sykle og kjøre kollektiv må overgå fordelene ved å kjøre bil. Dette kan gjøres ved å sikre mer effektive kollektivruter på tvers i kommunen og gjennom utbygging av et robust gang- og sykkelnettverk. Samtidig må det også ses på hvordan bilkjøring kan begrenses, og her er tilgang til parkering et viktig virkemiddel.

Figur 5 Ønsket transporthierarki

Næringsliv og sysselsetting

Næringslivet i Bærum er variert, men det har spesielt vært en sterk ekspansjon av teknologi- og energibedrifter, samt rådgivningsfirmaer. I tillegg er det også et stort antall mindre selskaper og bedrifter som serverer de store bedriftene.

I tråd med Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus skal det i fremtiden utvikles konsentrerte områder for arbeidsplassintensive virksomheter i nærhet til kollektivsystemet. I Bærum innebærer dette en utvikling av Sandvika, Lysaker, Fornebu og områdene langs E18. Bærum er en del

av teknologiaksen som strekker seg fra Oslo til Kongsberg, og dette gjør oss til en attraktiv kommune for lokalisering av store teknologi- og energibedrifter. I konkurranse med blant annet Øvre Romerike og Ringerike må Bærum jobbe aktivt med å være en god vertskapskommune for næringslivet, og gjøre kommunen til et enda mer attraktivt sted å etablere seg.

En del av arbeidet med å gjøre kommunen til et attraktivt sted for næringslivet handler også om å gjøre kommunen til et attraktivt sted for arbeidstakere. Når bedrifter vurderer hvor de skal etablere seg er tilgjengelighet til arbeidstakere en sentral faktor. For å kunne bidra til at næringslivet får kortreiste arbeidstakere er det viktig at Bærum kommune er et attraktivt sted å bo.

Kommunen må også utforske hvilke nye typer samarbeid og interaksjon kommunen kan ha med næringsliv og academia. Dette handler blant annet om å bevege seg bort fra det tradisjonelle skille og tankegangen om at tjenesteyting enten gis i offentlig eller privat regi. I fremtiden vil ikke disse grenseoppgangene være så enkle, men kommunen vil heller være i en situasjon hvor vi kartlegger et behov og finner en løsning sammen med næringslivet.

En plan for helhetlig og bærekraftig utvikling av Bærum

Som nevnt over skal planstrategien gi en vurdering av kommunens utfordringsbilde med fokus på hvordan utviklingen har vært siden sist planstrategi, angi en beskrivelse av kommunens gjeldende plangrunnlag (politisk styringsverktøy) og vurdering av hvordan det har fungert, som grunnlag for diskusjon av planbehov og prioriteringer av planoppgaver.

Bærum står overfor nye utfordringer som krever nye svar. Spesielt peker klimautfordringene, FNs bærekraftsmål og, ikke minst, strammere økonomiske rammebetingelser på behovet for en revisjon av kommuneplanens samfunnsdel. For å møte disse utfordringene trenger Bærum en revidert samfunnsdel, som gir en tydelig retning for helhetlig og bærekraftig utvikling av Bærum både som kommunesamfunn og organisasjon. Den nye samfunnsdelen bør utformes slik at de politisk prioriterte satsingsområdene for kommunestyreperioden fremkommer tydelig. Dette vil kunne skape en bedre kobling og helhet i plansystemet. Disse satsingsområdene vil bli fulgt opp i Handlingsprogram med økonomiplan.

Nye hovedmål bør utformes på et overordnet nivå og gi en retning for ønsket utvikling av Bærum. Det er også behov for at målene danner utgangspunktet for et målhierarki i kommunens plansystem, og at strategiarbeidet i kommunen gjøres med utgangspunkt i mål og satsingsområder i samfunnsdelen.

I henhold til nasjonale føringer skal FNs bærekraftsmål implementeres i samfunnsdelen, og legges til grunn for den langsiktige samfunns- og arealplanleggingen og øvrig virksomhet. I arbeidsprosessen skal kommunestyret bestemme hvordan målene skal implementeres og hvilke mål Bærum kommune i særlig grad skal jobbe med.

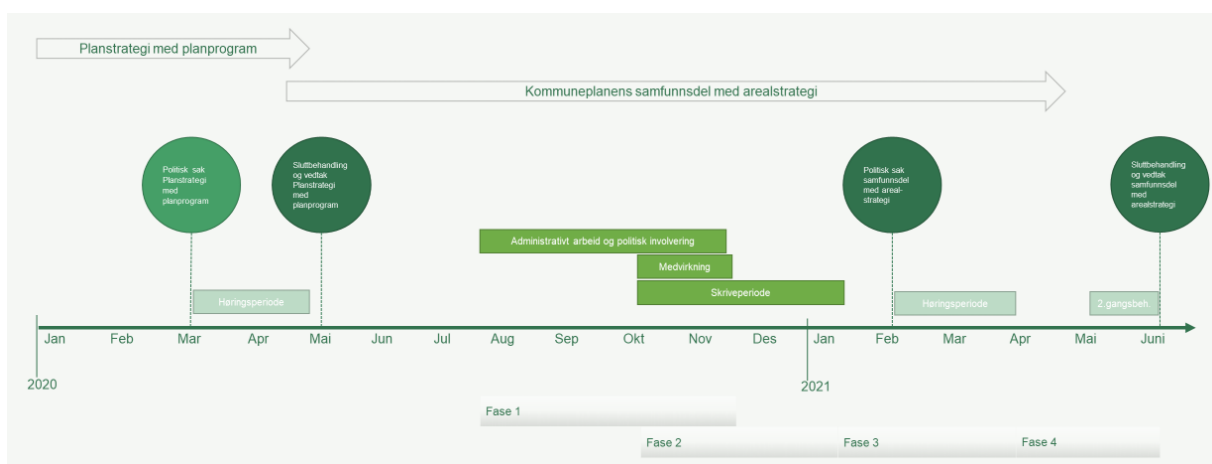
Bærum kommunes visjon er *Sammen skaper vi fremtiden*. Visjonen uttrykker et løfte om medvirkning og involvering til næringsliv, innbyggere, organisasjoner, frivillighet og kommunen i utviklingen av bærumssamfunnet. I tillegg skal også kvalitetene mangfold, raushet og bærekraft prege bærumssamfunnet. Visjonen og kvalitetene skal videreføres i ny samfunnsdel. I hvilken grad etablerte mål og strategier skal videreføres avklares gjennom arbeidet.

Visjonen skal også være førende i planprosessen. Det er i dialog og samarbeid mellom politikere og administrasjon, og de som bor, jobber, driver næringsvirksomhet og er frivillige, at vi kan lage de beste målene for utvikling av Bærum som kommunesamfunn og organisasjon.

Planprosessen

Planprosessen vil bestå av fire faser:

1. Innledende fase der utviklingstrekk og utfordringer for Bærum kommune diskuteres og debatteres. Dette vil være en bred medvirkningsprosess bestående av politikere, innbyggere, organisasjoner, næringsliv, kommunens ansatte og andre interesserte parter.
2. En utviklingsperiode hvor kommunestyret diskuterer seg frem til hovedelementer og innhold for ny samfunnsdel, med arealstrategi som deretter utarbeides til et forslag som sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn.
3. En høringsperiode hvor forslaget til ny samfunnsdel med arealstrategi ligger ute på høring, og hvor kommunen vil legge opp til bred debatt og mulighet for innspill.
4. Endelig behandling av samfunnsdel med arealstrategi, hvor innspill fra offentlig høring blir gjennomgått og behandlet, og lagt frem for endelig politisk behandling av samfunnsdelen i kommunestyret i april 2021.

Andre planoppgaver 2020-2023

Temaplaner, handlingsplaner, strategier og kommunedelplaner er underordnet kommuneplanens samfunnsdel. Kommunens plansystem er omfattende, og det er behov for å gjennomgå mangfoldet av planer for å rydde og forenkle plansystemet. Som en del av dette arbeidet skal det klargjøres hvilke type planer kommunen skal ha og hvilke som skal videreføres i samme form, revideres eller utgå.

Oversikten under viser hvordan andre planoppgaver skal prioriteres i perioden 2020-2023. De fleste planoppgavene er utsatt til ny samfunnsdel er vedtatt, slik at det kan etableres et tydelig målhierarki fra, og forankring i, samfunnsdelen. Når den nye samfunnsdelen er vedtatt vil det bli gjort en ny gjennomgang av oversikten, for å vurdere om denne fortsatt er hensiktsmessig ut fra mål og satsingsområder som vedtas i samfunnsdelen.

Planoppgavene er fordelt utover i kommunestyreperioden, av hensyn til tidsbruk og planressurser. Kommunaldirektøren foreslår videre at hovedregelen for plan- og strategiarbeid skal være at revisjon/rullering kun gjøres én gang i løpet av kommunestyreperioden.

I forlengelsen av dette arbeidet vil det bli utarbeidet et helhetlig oversiktsdokument over kommunens plansystem. Formålet med dette dokumentet er:

- å gi en komplett oversikt over gjeldende planer og strategier, hvordan disse er forankret i samfunnsdelen og hvordan de forholder seg til hverandre

- å vise et sammenhengende målhierarki fra samfunnsdelen via handlingsprogram til virksomhetsplaner
- å ha rutiner og retningslinjer for utarbeidelse og rapportering på planer og strategier

Helhetlig oversikt over kommunens plansystem vil bli utarbeidet når ny samfunnsdel er vedtatt.

Oversikt over plan- og strategiarbeid som skal gjøres i planperioden

	Sist vedtatt	2020	2021	2022	2023	Kommentar
OVERORDNEDE PLANER						
Kommuneplanen						
Samfunnsdel med arealstrategi	2016	X				
Arealdel	2018		X?			
Handlingsprogram med økonomiplan	2019	X	X	X	X	
Felles ROS-analyse for Asker og Bærum	2020				X	
Overordnet beredskapsplan	2019	X	X	X	X	
KOMMUNEDEPLAN						
Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer 2010-2020	2009		X			
TEMA/HANDLINGSPLANER						
Trafikksikkerhetsplan 2016-2019	2020				X	
Rusmiddelpolitisk handlingsplan	2016	X				
Plan for fysisk aktivitet, idrett- og frilivsliv 2019-2022	2018			X		Planene slås sammen og revideres i 2022
Kulturanleggsplan 2019-2022	2019					
Handlingsplan for forebygging av vold, seksuelle krenkelsler og overgrep 2019-2022	2019			X		Planene slås sammen og revideres i 2022
Handlingsplan mot vold i nære relasjoner	2015					
Handlingsplan for forebygging av hatkriminalitet og voldelig ekstremisme	2018		X			
Handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold	2019				X	
Veteranplan	2018			X		
Lekende læring - rammeverk for kvalitet i SFO	2019				X	
Bedre læring - kvalitetsplan for Bærumsskolen	2018			X		
Lek og læring - rammeverk for kvalitet i Bærumsbarnehagene	2019				X	
Policy for frivillighet i Bærum	-		X			Erstatter Frivillighetsmelding 2012
Plan for forurensning og renovasjon	-		X			NY
Kulturplan	-			X		Erstatter Strategisk kulturplan 2013-2023
Vedlegg: Biblioteksmelding	2014					
STRATEGIER						
Arbeidsgiverstrategi mot 2035	2016		X			
Strategisk kompetanseplan	2017					Delstrategi under arbeidsgiverstrategi
Innovasjonsstrategi	2018		X			
Digitaliserings- og IT-strategi	2017		X			
Strategisk plan for frihets- og velferdsteknologi	2019					Innlemmes i Digitaliserings- og IT-strategi
Strategisk næringsplan	Under arbeid					
Anskaffelsesstrategi	2016		X			
Kommunikasjonsstrategi	2015		X			
Eiendomsstrategi	2015		X			
Klimastrategi	2018	X				
Mobilitetsstrategi for Bærum	2019					
Parkeringsstrategi for Bærum	Under arbeid				X	Strategiene slås sammen og revideres i 2023
Sykelstrategi og plan for sykkelveinettet	2019					
Arkitekturstrategi	-	X				NY
ANALYSER						
Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan	2020				X	
Barnehagebehovsanalyse	2019				X	
Skolebehovsanalyse	2018	X				
Behovsanalyse for bo- og behandlingssentre, omsorgsboliger og velferdsboliger	2017	X				
Behovsanalyse kultur, idrett, kirke	-			X		
MELDINGER						
Eierskapsmelding	2017		X			
Barnehagemelding	2015					Ingen plan for revidering, utgår
Skolemelding	2011					Ingen plan for revidering, utgår
Mestrings- og omsorgsmelding	2014					Ingen plan for revidering, utgår
Helsemeldingen	2015					Ingen plan for revidering, utgår
VIRKSOMHETSANALYSER						
Sektor barn og unge	2019					Utgår
Sektor bistand og omsorg	2019					Utgår
Sektor miljø, idrett og kultur	2019					Utgår
Organisasjon, styring og utvikling	2019					Utgår
VIRKSOMHETSPLANER						
						NY

Arealplaner	Status
KOMMUNEDELPLANER	
Kommunedelplan 3 for Fornebu	
Kommunedelplan for Sandvika	Opphører, implementert i arealdel og andre temaplaner
kommunedelplan for Lysakervassdraget	Vedtatt 2014 - i bruk
Kommunedelplan for Sandviksvassdraget	Vedtatt 2013 - i bruk
Kommunedelplan for Tanumplatået og Horninmarka	Vedtatt 2015 - i bruk
Kommunedelplan for ny E18 Vestkorridoren Lysaker-Slependen	Opphører, vedtatt reguleringsplan
STRATEGIER	
Prinsipper for langsiktig byutvikling i Sandvika	Under arbeid, ferdig i 2020
Strategi Fornebu 2035	Vedtatt 2019
Strategi for bebyggelse i småhusområdene	Under arbeid, ferdig i 2021
Strategi for bymessig arkitektur i Bærum	Under arbeid, ferdig i 2020
Strategi for overvannshåndtering	Vedtatt 2017
ANDRE PLANER	
Fiskeforvaltningsplan	Vedtatt 2004
Flerbruksplan for Bærum kommunes skoger	Vedtatt 2005
Gravplassanalyse	Vedtatt 2013
Hovedplan for vannforsyning, avløp og vannmiljø	Vedtatt i 2017, rulleres i 2021
Landbruksplan for Bærum	Vedtatt 1999
Plan for blågrønn struktur	
Teknisk veilysnorm	Vedtatt 2013
Veileder for utomhusareal i Bærum kommune	Vedtatt 2018
Veinormal	Under arbeid, ferdig i 2020

Henvisninger

[Grunnlagsdokument for Planstrategi 2019-2023](#)

[Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i Bærum 2019-2022](#)

[Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan 2019-2038](#)

[Byvekstavgift mellom Oslo kommune, Bærum kommune, Skedsmo kommune, Oppegård kommune, Akershus fylkeskommune og Staten 2019-2029](#)

[Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus, vedtatt desember 2015](#)

[Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023](#)

